

تورک یوردی

تورک‌لرک فائده‌سنه چالیشیر اون بش کونده بر چیقار

ییل ۶ - جلد ۱۲ - صای ۵

۲۶ نیشان ۱۳۳۳

صوک بهار

باغچه یی کردم تنها سحرده
 بر یاد آردم کولکه لکلرده
 دوشمش باشلردن کلینلک تلر،
 دويدم اورمانده بر آغلايش وار!
 زمانه صوردم سوکیم نرده؟
 یر یر آردارکن بنمله روز کارا...
 دیکلرکن اوزاق افقی نافله
 صلالر کلدی کولکه ساحله
 یوللردن کچن صولغون کوزلر،
 دوکشلر یره متروک املر،
 کیدیوردی بر یورغون قافله
 کوردیم بر تابوت : ینه سوک بهارا

۳۰ مارت، ۱۳۳۳

من زکی

چول یوللرنده بر کیجه

« اوغوز خان شامده ایدی [هجرتدن ۳۱۰۰ میل اول] چولک آتاق باسید. ایان ایکی یرینه بر آلتون پای
 ایله اوچ آلتون اوق کومدیردی. کون، آی، ییلدیز آدی اوچ اوغلونک کون دوشوبه و کولک، طالع، دکن
 آذنده کی اوچ اوغلونکده کون باطی به آولاق ایچون کیشملرنی امر ایشدی. اوغوز خاگ اوغوللری چوله
 کیشدیلر. برچوق آو ایله، آلتون پای و اوقلری بولوب کتیردیلر... »

بیلیم قاچ کون اولدی؟ ترمن، اوتوموبیل... کیجه، کوندوز بی اوزاقلره، اوزاقلره
 کوتوریور. هدیینه قدار، بلکه بش کون دها ترمن ایچنده یم.
 آلب [حلب] دن اوزاقلاشدم؛ بالی بکی [بعلبک] چوقدن کچدم. هیچ بر یرده طورمایورم،
 کچیورم اوچویورم.

بکا سیجاق کان بر کوندوزک آقشامیدر. روزکار یوموشاق قانادریله آلتی اوخشارکن آیرلیدیم
 یشیل بروسه نك، کوزهک استانبولک، مرمره نك، یوللرده کی صیق آغاجلی یوجه طاغلرله آق کوبوکلری
 جایلرک خیاللری کوزومده توتیور.

بر نه لیمی یورغون باشمه دایادم. آووجک ایچینه طاتلی بر سیجاقلق یاییلیدی. قولاقلمده
 دمیرلرک، تکرلکلرک هیچ کسيلمه ین اوغولتوسی وار. باقدیم نجره ایصنر بر کیجه لوحه سی
 چرچیوله مکده در: قارا، قورقونج بر لوحه!

پارمقلم صاچلریمی چکیورم، باشم حالا یانیوردی، کندی کندیمه صوردم:

نرهبه، نیچون کیدیورم؟

قارشومه تاریخیم جیقدی و بر صورغو شکنده جواب ویردی:

اوچ اوق نرهدده،

آلتون پای هانی؟

بو يىتمىز توكتىمىز اوغولتولر ، سارصىنتىلر ايچىندە ھەرقىقە بىر آزدە قىزغىن چوللارە دوغىرو
اوزاقلاشىركىن تارىخك سوزى تىكرارلايوردىم :
... نەردە ، ... ھانى ؟

كىچە يارى يى كىچىمىشدى . حالا كوزلىرىمى يۇنىمامىشدىم . قارشۇمدەكى دائىما دە كىشەن سىيە لوخەدە
خىيالىلر اوچويوردى . دىماغم ايسە خوليارلە طولو . .
ئوتەلدە قارا قالىن ئورتولرىنە بورونىش بىر طاغك كوكسىدىن چىقان آلولىرە كوزلىرىم دىكىلىمىشدى .
قولاقلىرىمدەكى اوغولتو بىردىن بىرە آرتىدى . كوك كودلەركى بىر سىس :
ئورقە اوغولم ! بىن (طاغ خان) م ،
دوشانلاردىن قورويانم .
باقى طاغ اولدىم يورددە ياتىم
ساغە سولە قول اوزاتىم . .
بىن طاغ خانم ، بىن طاغ خانم !

كوزلىرىم كوكلەرە دوغىرو چەورىلىشىدى . بولوطلىك آراسىدىن پارچە پارچە كوك يوزى كورو .
ئىيوردى . . اوزاقلارە يىدى قارداشلىك ، ئولكەرك اوتەلەندە شىمشىك چاقار كى بىر يارلىق اولمىشدى .
پارلاق بىر يىلدىزك ايچىدىن ساقاللى بىرىسى قىلىچ ساللايوردى .
اوخ ! طاتلى بىر سىس ، بىر بابا سىسى :

ئورقە ياوروم (يىلدىز خان) م !
آل سانجاقىدە اوپتورام .
مىنى كوزلەيمەن ،
اونى جاندىن ئوزلەيمەن . .
يىلدىز خانم ، يىلدىز خانم !

ايسالانمىش كوزلىرىم يوقارىلەرە دىكىلىمىشدى . كوكلىرى دىيىچ كورلماش بىر بىر جەردىكى قابىلامىشدى .
اوزىندە پىرلاتتار طولو كىنىش خاروانەنە بورونىش بىرىسى بويوك وپارلاق كوزلىلەرە بىرە باقىور
كىيدى .

يەنە قولاقلىرىمدە انسانى چىرىپىندىرىجى وىرلەرە قاپاندىرىجى بىر سىس :
يىلدىكىزى ؟ بىن « كوك خان » م
كوك بايراقى ساقلايانم .
خان سويىدىن ار چىقاجق
يوكىلەك يەنە سانجاق . .
بىن كوك خانم ، بىن كوك خانم !

دىيوردى .

ايلرىلدە طاغلىك اوستىدىن سارى گل ياپراقلىرى ساورولمىشە باشلامىشدى . ھەريە آلتون

توزلری یاغیور ، بولوطلرک کنارلرنده صاری یاقوتلر ساللائیوردی ... افقدن توفکلهشمه بکزمین
بر قیزیل چهره کندیگی کوستردی . یاواش یاواش همده نه کوزل یوکسلیوردی . کتدیکجه آلتونلاشان
بو چهره نك گولومسهملری قارا کلقلری یوموشاتمیش ، نهریتمشدی .
شمدی هریر ، هرشی امید وسوینج ایچنده ... قولاقلمده باشقه بر سس ، قهقهه ییغیلرینه
بکزمین مژدهلی بر سس دالغالاندی :

اوغوز اوغلی (آی خان) بن ایم ،
آل سانجاقدن کوروش ایم .
صاری ، کوک ، آق قیزیل سانجاق .
هپ یاننده ساللاناجی . .
آی خان بن ایم ، آی خان بن ایم !

سانیکه سوکیلی «میرک» قاووشمشدم . بوتون وارلغم اوغوشمشدی . یورغون باشی برکوشهیه
دایادم . کوزلرم یومولدی .
آرددن نه قادار کجدی بیسلمه یورم . قولاقلمده بومبار کبی بر سس پاتلادی ، صیجرادم . .
ساندم که یرلر کوکار بر برینه کجدی ؛ ییلدیزلر یرلره دوشدی ده طاغلر کوکاره اوچدی . او قدر تلی
سس بویله دییوردی :

کورونمهم (قارا خان) م !
بن کوچلری یارادانم .
اوغلوم اوغوز قانگزده
کوکده ، یرده ، یانگزده ..
قارا خانم ، قارا خانم !

آرتق اویومق امکافی قالمامشدی . آياغه قانقدم . بروقت لوقوموتیفک باجاسندن چیقان قییلجملرک
بیکلرجه آتش بوجکی کبی صاوریلدیغی سیره دالدم .
نهایت تاك یرندن بیاض کونش بر سوکیلی کبی کوروندی . نورلرینی یاغدیرمغه باشلادی . «کون
خان» کلشده بزلره آق کونلریغزی مژدهله یور ساندم . صو کرا درین بر اینانج ایله کندیمی حایقر-
مقدن آلامادم : او کونلری کوره جکم ، او کونلری کوره جکزا .

ترهن حالا کورولتولری ایچنده ایلریله یور . بو آنا قوجاغنده ، بو آتالر اوجاغنده طورمایور
هپ قوشویورم .. دوشونجه مدن تاربخک - وزی ده چیقمه یور : نرهدده .. هانی ؟
نومت ! طاغلرک ، ده کزلرک .. آیلرک ، کونلرک .. اوغوزلرک ، یاووزلرک توز اوغللری
اونوتامیلدرلرکه :

سویه بر انتومه یای ، ارنک ارچ بوبوک شهریه ده ارچ انتومه اوردور .
فقط بن یالکز شامک قومساللرنده دکل ، هر قوملی جولده آلتون یایلر ، آلتون اوقلر آرامقه

کیدییورم . طورسینانک ، مصرک .. طرابلسک ، تونسک .. حجاز ایله عراقک قارداش کیکلرندن ، قارداش قانلرندن بر چوق صاری قیزیل ذره ار صاقلایان صیجاق قوملری تتره یین دوداقلرمله طویا طویا اویتک ایسته یورم .

- ترندمه ، ۳۰ تشرین اول ، ۱۳۳۲ -

عزت علوی

تاریخ

توران حرثی تاریخچه دائر طاسلاقلر

محرری : آرتور زیفیلد

مترجمی : س

باشی جلد ۱۱ - صافی ۱۲ ده دره

I

معاصر حرثلرک نره دن کلدیکلرینی تدقیق ایستیکمز زمان کور یورزکه عثمانلی حرثنه عرب ویکی فرس مدینتلیرینک؟ غربی اورپا حرثنه یونان، روما و عبرانی مدینتلیرینک چوق تأثیرلری طوقونمشدر. غربی اوروپانک قرون اخیره ابتداسنده کی اقباه حرثیسنده عربلرک مهم بر حصه لری اولدیغنه ده شبهه ایدیله مضر. عبرانی، یونان، روما، عرب ویکی فرس حرثلری، بوتون بو اسکی صاییلان مدینتلیر، کندیلکلرندمی حادث اولدیله؟ - خیر: عربستان حضرت پیغمبرک کله سندن اقدام یونان - ییزانس، اسکی فرس، عبرانی، اسکی بابیل مدینتلیرینک تأثیری آلتنده قالمشدی. اسکی فرس حرثنک بر قسم مهمی، اسکی بابیل مدینتک دوامیدر. عبرانی حرثنه کلهجه، علوم حاضره، الک ممتاز، مللرینک قامیله، شوتیجه یه واصل اولمشدر: فی اسرائیلک مدینتی، بک زنکین، مکمل و مرکب اولان اسکی بابیل حرثنک بسیطلشدیرلمه سندن باشقه بر شی دکلدر... روما اتروسک و یونانیلرک قلمیذیدر؛ اتروسکلر مصریلرک، یونانیلرک، فیکه لیلرک شا کردیدر؛ یونانستان مدینتی فیکه لیلردن و مصریلردن آلمشدر. فیکه لیلر ایسه، اسکی اتور - بابیل حرثنک یالکزلرناشریدیله. هانکی مدینتی اله آیرسه ق آلام، الک نهایت اصلی اولمق اوزره بر قاج قدیم مرکز حرثی یه واصل اولورزکه اولورده مصر، آنور - بابیل، هند و چیندر. هندوچین بالنسبه کمنج مدینتلردر؛ بونلرک اسکی بابیل حرثندن نشأت ایستکلری بعض علما طرفندن اثبات ایدیلکده در. اسکی مصر و بابیل مدینتلیر ایسه، او قدر بر برلرینه بکزیورلرکه علما بونلرک هر ایکسینک دها اسکی بر منبع مشترکده چیقدیغنه قائل بولنیور. اسکی دنیانک بزه معلوم بالجمله حرثلرک بو الک قدیم منبعی، صومره - افتاد حرثی در .

صومره - آفتاد حرثنک، اسکی مصره اجرا ایستیک تأثیرلر، مصر قدیم مدینتی اینجه دن اینجه یه تدقیق ایدن لسانیانجی و عتیقیاتجیلره آننجق منکشف اوله بیلدیکی حالده، آنور - بابیل مدینتی اوزرندمه براقدینی ایزلر بک ظاهر و بارزدر.